

Nr 120

Ampt Epe

HISTORISCHE VERENIGING IN DE GEMEENTE EPE

1135 - 318

Ampt Epe

Nr 120 – oktober 1997

REDAKTIE: Th. te Riele-ter Laak, Dorpsstraat 12, 8171 BP Vaassen,
telefoon 0578-571304

Het blad verschijnt 4 keer per jaar en wordt gratis toegezonden aan de leden van de Historische Vereniging 'Ampt Epe'

'AMPT EPE' HISTORISCHE VERENIGING IN DE GEMEENTE EPE

De vereniging stelt zich onder meer tot doel:

- het opwekken en versterken van de belangstelling voor de geschiedenis van de Gemeente Epe

Lidmaatschap f 22,50 per jaar

Bestuur:

- Voorzitter: W. Terwel
Apeldoornseweg 41 – 8172 EH Vaassen
Telefoon 0578-571455
- Sekretaresse: Th. te Riele-ter Laak
Dorpsstraat 12 – 8171 BP Vaassen
Telefoon 0578-571304
- Penningmeester: W. van Putten
Hoofdstraat 80 – 8162 AL Epe
Telefoon 0578-613579
- Leden: M. Endendijk
J. C. Kreffer

Giro: 119.40.15 ten name van penningmeester 'Ampt Epe'
I.S.S.N. nr 0166-2023

De herengoederen in het ambt Epe. Inleiding

In 1990 verscheen het eerste en in 1995 het laatste (vijfde) deel in de serie „De herengoederen op de Veluwe”¹⁾. Het betreft een uitgave van de Vereniging Veluwse Geslachten. De schrijver van dit artikel was destijds coördinator van de werkgroep, die de akten bewerkte, en eindredacteur van de genoemde uitgave.

Herengoederen waren van oorsprong horige goederen die qua horigheid vielen onder de heer van het land i.c. de hertog van Gelre. (Men dient de term niet te verwarren met het begrip herenhuis; een herengoed was meestal een boerderij) Het beheer viel onder de Gelderse Rekenkamer²⁾. Dit laatste veranderde niet toen Philips II, de laatste hertog van Gelre, werd afgezworen. Verdween de horigheid geleidelijk in de latere Middeleeuwen; de status van de horige goederen handhaafde zich tot 1795. In dat jaar werd de horigheid definitief afgeschaft.

Een bezitter van een horig goed hoefde niet horig te worden naar de aard van het goed. Hij of zij diende daarvoor om de zes jaar oprukking te vragen om aan deze papieren verplichting te ontkomen. Deze verplichte oprukking vormde een voorname bron van inkomsten voor de Rekenkamer.

Niet alleen van de oprukking, maar ook van andere rechtshandelingen zijn akten opgemaakt. In totaal zijn in een dertigtal protocollen zo'n 10.000 rechtshandelingen betreffende de Veluwse herengoederen opgetekend.

In totaal waren er ca. 800 herengoederen, zodat er gemiddeld 13 akten per herengoed zijn opgemaakt. Het betreft de periode 1570-1795. De eerste dertig jaar betreft het slechts een beperkt aantal akten. Vanaf ca. 1600 tot 1795 – met enkele hiaten – zijn de rechtshandelingen vrijwel bewaard gebleven.

In 1983 startte de werkgroep herengoederen met het transcriberen en ficheren van de akten, daarna werden ze per herengoed, per buurtschap/kerspel/ambt gerangschikt, gecontroleerd en vervolgens werd de uitgave gerealiseerd. Per deel wordt een aantal gemeenten behandeld. In deel 4 worden de herengoederen in Epe behandeld.

Voor een ieder die boerderij- of veldnamen, dan wel familiegeschiedenis onderzoekt heeft de uitgave een grote waarde. De protocollen bevatten namen van herengoederen, gegevens over uitgesplitste percelen maar vooral wie volgde de bezitter op; gegevens inzake testamenten enz.

De Epense herengoederen

In het ambt Epe lagen 148 herengoederen verdeeld over de drie kerspelen: in het kerspel Epe 108, in Vaassen 23 en in Oene 17 herengoederen.

De verdeling binnen de kerspelen naar buurtschap en de namen van de herengoederen:

Kerspel Epe:

- a. Het dorp: 5 herengoederen (Vijsenerve, Gruijterserve, die Huerne en twee zonder naam)
- b. Gortel: 3 herengoederen (zonder naam)
- c. Schaveren: 4 herengoederen (Reijner Andriessengoet, 3 zonder naam)
- d. Wissel: 16 herengoederen (De Mathe, Jan Wichers erff, Vermeulensgoet, 't Leeg Huishou, Hogencamp en 11 zonder naam)
- e. Tongeren: 7 herengoederen (Greeffkens erve, Rascherve, 5 zonder naam)
- f. Emst: 12 herengoederen (Ponsteensgoed, Jan Aeltsgoed en 10 zonder naam)
- g. Emsterenk: 8 herengoederen (de Haege, 7 zonder naam)
- h. Vemde: 4 herengoederen (Morrengoet, Henrik Lubbertsgoet, 2 zonder naam)
- i. Zuuk: 10 herengoederen (Claerbeek, Henckenhoff, tweemaal: Watermansgoet, Geermanscamp, 5 zonder naam)
- j. Westendorp: 19 herengoederen (Wolbergen of Solsbergen, Wolbergen, Pickerensgoet, Evert Cornelis hofstede, Zegershofstede, Schotcamp, Begbergen, 12 zonder naam)
- k. Lobrink: 3 herengoederen (Den Kleijnen Havercamp, Kannegietersgoet en 1 zonder naam)
- l. Lohuizen: 3 herengoederen (Lohuijserhoff, 2 zonder naam)
- m. Dijkhuizen: 10 herengoederen (Dibbetzerve, Dijckhuiser Gildelandt, 8 zonder naam)
- n. Norel: 4 herengoederen (Willem Jansgoet, de Horst en 2 zonder naam)

Kerspel Vaassen:

- o. Het dorp: 6 herengoederen (Helfftercamp, Onhege, den Ouwen Couwenaer, Couwenaer, 2 zonder naam)
- p. Oosterik: 4 herengoederen (Bouwmanshofstede, Bouwmanserff, Aelt Lubbertsgoed, 1 zonder naam)
- q. Westerik: 1 herengoed (Aerntien Janssgoet)
- r. Nierssen: 12 herengoederen (Brouwersgoet, Meerfelts erve, Hummen hofstede, de Braeck, Braeckersgoet, Lambert Franckensgoet, Tijmen Gerritsgoet, 5 zonder naam)

Kerspel Oene:

- s. Het dorp: 12 herengoederen (Dries van Venesgoet, Knuijvert, 10 zonder naam)
- t. Oosteroene: 5 herengoederen (Bottermansgoet, 4 zonder naam)

In sommige namen zult u nog hedendaagse boerderijnamen herkennen. In andere gevallen namen te herkennen van hedendaagse streek- of straatnamen.

Voorbeeld: een herengoed in Schaveren.

Om een indruk te krijgen welke informatie het register op de herengoederen per herengoed geeft volgt hier een voorbeeld van een willekeurig gekozen herengoed in Schaveren.

In een akte van 12-12-1607 wordt de grootte van het goed omschreven, waaruit blijkt dat de zaalweer (de kern van het herengoed; in zekere zin het erf) 1 schepel groot is met nog twee hofjes van een schepel gezaais. Bij het goed hoort 4 morgen bos of gagelveld, 9 molder en 3 schepel gezaais. Ook horen er nog uitgesplitste delen bij het goed, te weten 1- $\frac{1}{2}$ schepel in gebruik bij Dereck Decemers, idem 1- $\frac{1}{2}$ schepel bij Hermen Decemers en Roelof Jans, idem 1- $\frac{1}{2}$ schepel bij Johannis van Nas in het Emsterbroeck, alsmede heeft deze nog 1,25 morgen land gelegen bij het erf van Peter van Wesel.

In dezelfde akte wordt Derck van Averenck oprukking (zie hierboven) verleend. Twee jaar later verkoopt deze het goed aan Johan Gerritsz en echtgenote Egbertgen Lubberts. Blijkens een akte uit 1617 heeft het echtpaar – als zij weer oprukking krijgen – de uitgespliste delen grotendeels ingelost. In 1623 en 1635 krijgen zij nogmaals oprukking en in 1636 sluiten zij een testament aft.b.v. de kinderen. Zij hadden schijnbaar nogal wat kinderen, want in 1638 besluit dochter Geertgen Jans haar man Aelt Reijnders te tuchten (in vruchtgebruik geven) in haar twaalfde deel.

Haar broer Gerrit Jans krijgt in 1642 investiture (inleiding in het goed) omdat vader Jan Gerrits is overleden. In dezelfde akte besluit hij zijn vrouw Geertgen Gerrits te tuchten. Moeder Egbertgen Lubberts heeft dan nog de helft van het goed in bezit: zij maakt wederom een testament.

Gerrit Jans wordt niet oud; in 1644 krijgt zijn dochter Jenneken Gerrits, dan onmundig (minderjarig) investiture als erfgenaam van haar vader. Haar oom Jacob Jansz is momber (voogd).

De akte van 1652 maakt duidelijk dat Jenneken slechts de helft van het goed bezit; genoemde oom heeft de andere helft geërfd van de dan inmiddels overleden Egbertgen Lubberts.

In 1652, 1665 en 1668 wordt er voor oom en nicht driemaal oprukking verleend. In het laatst genoemde jaar blijken Jacob en Lambert Jacobs Vorstelman het goed te bewonen, want zij vragen toestemming de bomen van het goed te mogen houden. (Meestal was dat i.v.m. verbouw van de boerderij)

Twintig jaar later wordt duidelijk dat Jenneken gehuwd moet zijn geweest met haar neef Lambert Jacobs Vorstelman; deze vraagt als boedelhouder en vader, samen met de erfgenamen van Jacob Jansen Vorstelman, wederom toestemming bomen op het erf te kappen.

In 1714 wordt een van Jenneken 's kinderen de investiture gegeven; Jan Lamberts Vorstelman. Dezelfde dag tucht hij zijn vrouw Reijntien Goossens. Nog in 1737 en 1751 wordt er oprukking verleend aan Jan.

De akte van 1764 geeft aan dat hij moet zijn overleden; zoon Lambert Jans Vosselman (Vorstelman is dan een Vosselman geworden), gehuwd met Gerritje Gerrits krijgt investiture, nadat er een magescheid is gemaakt.

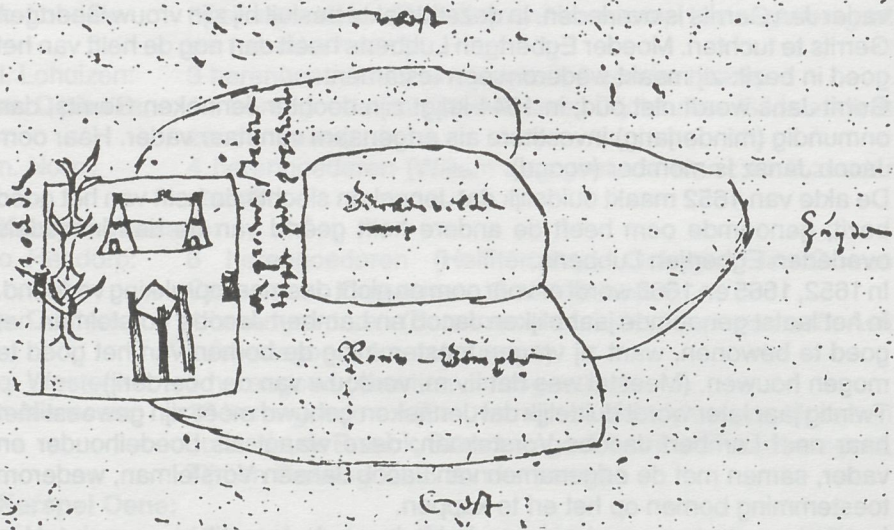
De laatste akte dateert van 1782, waarin Lambert Jans Vosselman oprukking krijgt.

In het voorbeeld blijkt dat een in 1609 gekocht herengoed in 1782 nog in familiebezit is. We hebben hier te maken met een familie die nog steeds in de gemeente Epe woonachtig is: Vosselman/Vors(t)elman. Het register geeft uiteraard meer informatie; soms zeer uitvoerig. Van andere herengoederen is de informatie soms karig. Al met al een bron om een beeld te krijgen, zeker wat betreft het kerspel Epe, van een deel van de boerderij- en familiegeschiedenissen.

E. de Jonge.

Noten:

- 1) De herengoederen op de Veluwe, door E. de Jonge en B. J. van den Enk, 5 delen (deel 4 betreft de herengoederen in o.a. de gemeente Epe, deel 5 bevat o.a. de index), uitgave Vereniging Veluwse Geslachten, Barneveld.
- 2) Archief Gelderse Rekenkamer, invnr. 1516-1556, RA Gelderland.

Wat is een zaalweer: de kern van een herengoed. Op deze 17e eeuwse tekening van het herengoed Berckvelde op de Beemte, Apeldoorn kunnen we een goede indruk krijgen. U ziet een boerderij, met berg, geboomte, en erf afgesloten door een omheining met hek. Dat was de zaalweer. Heden ten dage zouden we zeggen huis, schuur, tuin en erf.

611. Een herengoed tot Dijkhuizen. Op de Horst.

De grootte: de saelwehr stijff een half schepel gesaijs waer op ein huijs staet van 3 gebont, hebbende mede sijne gerechticheijt als andere erven in Dickhuijser gemeint. Waertoe noch gehoort een camp bouwlandts achter den Hoff gelegen gr. 2 mld. gesaijs ende noch een stuxken landts van 1 schepel gesaijs mit elssen holt bewasschen achter aen den vss. camp. Noch ein stuck weijlandts gr. 1- $\frac{1}{2}$ mrg. liggende aende Vaelt bij 't huijs sijndetho plag ende noch een haeffken aen die weijde gelegen.

- 27-05-1620 Dirck Claessen Horst oprukking als erfgenaam van zijn vader Claes Egberts Horst, erfgenaam van zijn vader Egbert Horst.
- 30-10-1622 Derick Claesz Horst ∞ Fenne Willems bekomen transport na overdracht door Willem Lambertsz Horst ∞ Kerstgen Janssen van hun recht.
- 17-11-1628 Dirck Claess Horst ∞ Fenne Willems oprukking.
- 02-11-1635 Claes Dircxsen Horst investiture en oprukking als erfgenaam van zijn vader Dirck Claessen.
- 18-02-1642 Claes Dircxsen Horst oprukking (27-10-1660).
- 26-09-1698 Derck Claessen Horst investiture en oprukking als oudste zoon.
- 01-10-1698 Lodewijck van Hattem ∞ Anna Theodora van Wijck oprukking na transport door Derck Claes Horst, mede als gevolmachtigde van Jantien Claesz Horst (zijn zuster). N.B. Derck en Jantien Claesz Horst en hun moeder Jurriana Bijsterbos, weduwe van Claes Horst, blijven pachters tot aan hun overlijden.
- 15-04-1707 Lodewijk van Hattem ∞ Theodora van Wijk oprukking.
- 15-04-1707 Lubberts Adams ∞ Grietien Henrix transport na overdracht door vorigen.

Een bladzijde uit deel IV m.b.t. een herengoed op de Horst, buurtschap Dijkhuizen. De tekst spreekt voor zich.

De Kadastrale Atlas Epe en Oene 1832

Stond daar in het begin van de vorige eeuw een huis en wie was de eigenaar? Was de loop van die beek destijds anders dan nu? Welk grondgebied van Epe en Oene was in 1832 bedekt met heide en van wie was het toen? Als u soortgelijke vragen ook wel eens hebt gesteld zonder er een antwoord op te krijgen, dan is de kans groot dat u de oplossing vindt in de Kadastrale Atlas Gelderland/Epe en Oene 1832.

De wens om voor gemeenten in Gelderland dergelijke atlassen samen te stellen, is voor de Vereniging Gelre aanleiding geweest in 1983 een werkgroep in het leven te roepen met de naam Werkgroep Kadastrale Atlas Gelderland. Het doel van werkgroep is om voor de gehele provincie de oorspronkelijke kadastrale gegevens op uniforme wijze te publiceren. In 1986 is de werkgroep ondergebracht in een stichting. Tot nu toe verschenen 26 atlassen, waaronder die van Vaassen in 1992. Dit jaar verschenen de atlassen van Apeldoorn, Voorst en Wilp.

Wat biedt de Kadastrale Atlas?

Het woord „atlas” roept mogelijk het beeld op van een wereldatlas of een topografische atlas, met kaarten in kleur. De wereldatlas bevat kaarten op zeer kleine schaal, de topografische kaarten kennen we meest op schaal 1:25.000 of 1:50.000. De Kadastrale Atlas Epe en Oene bevat geen gekleurde kaarten. Hij bestaat uit een portefeuille op A4-formaat, waarin zich 43 losse bladen van formaat A3 (1 x gevouwen) bevinden. Het zijn verkleinde weergaven van de minuutplans (de kadastrale kaarten), die in 1832 waren getekend op een schaal variërend van 1:1.000 tot 1:5.000. Ze beslaan de gemeente Epe met uitzondering van Vaassen, een afzonderlijke kadastrale gemeente, waarvan in 1992 een atlas verscheen. De originele minuutplans (70x100 cm) leenden zich niet voor verkleining. Ze waren beschadigd, te fijn van lijn of te klein van schrift, zodat een verkleining niet leesbaar zou zijn. Daarom werden ze geheel overgetekend door vrijwilligers van de historische vereniging Ampt Epe. Naast de kaarten worden de Oorspronkelijk Aanwijzende Tafels (OAT) gebruikt. Deze verstrekken gegevens als naam, beroep en woonplaats van de eigenaar of vruchtgebruiker, soort bebouwing of grondgebruik (woonhuis, bouwland, heide), de oppervlakte en de belastingklasse. Een alfabetische lijst van eigenaren vereenvoudigt het zoeken in de moderne OAT.

De tafels zijn ondergebracht in een boekwerk op A4-formaat, waarin tevens worden beschreven de geschiedenis van het Kadaster en de kadastrale geschiedenis van de gemeente Epe en Oene. De laatste werd verzorgd door streekarchivaris G. Kouwenhoven.

Wat doe ik ermee?

De atlas is een prachtige informatiebron wanneer men zich bezig houdt met de geschiedenis van zijn woonplaats. Ik noemde in het begin al enkele vragen

waar de atlas een antwoord op zou kunnen geven. Uit eigen ervaring kan ik ook een voorbeeld geven. Toen ik met het boekje „Tongeren, ontstaan en groei van een landgoed” bezig was, wilde ik de eigendomssituatie van 1828 en 1833 weergeven in een kaartje. Zonder de kadasterkaart en de bijbehorende tafels zou ik daar nooit in zijn geslaagd.

Er zijn ook mensen die er (nog) niet een bepaald doel voor hebben, maar de atlas gewoon willen bezitten.

En dan zijn er de mensen, die er van genieten om in kaarten te neuzen. De kadasterkaarten nodigen vast en zeker uit om op speurtocht te gaan. In de dorpskern van Epe is al van alles te zien, zoals het kerkhof aan de zuidzijde van de kerk, de loop van de Dorpsche beek of de huidige Dorpsstraat, die een slinger maakte in de buurt waar nu de Emmastraat is. In 1844 werd de weg daar recht getrokken bij de aanleg van de grindweg Hattem-'t Loo. Alle watermolens van Wissel en Zuuk zijn in de kaart te vinden en de tafels geven de namen van de eigenaars en een omschrijving van de molens.

De intekenlijst

De kostprijs van de Kadastrale Atlas Epe en Oene is ruim honderd gulden. Dank zij een aantal sponsors en een bijdrage van de gemeente Epe, kan de prijs worden teruggebracht tot om en nabij de f 50,- bij voorintekening. Wanneer de honderdste geïnteresseerde heeft ingetekend, wordt tot het drukken overgegaan in een oplage van 150 exemplaren. De namen van de sponsors en de voorintekenaars worden achter in het boek vermeld, echter alleen wanneer men er prijs op stelt. Men moet er niet van uitgaan dat de publicaties nog lange tijd te verkrijgen zullen zijn. Tenslotte zullen de atlassen op een nader af te spreken adres in Epe kunnen worden afgehaald.

Nadat de atlas is verschenen zal de prijs f 65,- bedragen, exclusief f 12,50 aan verzendkosten. Wie in het bezit wil komen van de Kadastrale Atlas Epe en Oene 1832 wordt verzocht het bijgaande formulier in te vullen en te zenden naar een van de erop aangegeven adressen.

J. C. Kreffer.

Video-kopiën van oude films

De gemeente Epe heeft Ampt Epe toestemming gegeven om de in het bezit van de gemeente zijnde oude films door de heer H. van Meekeren op video te laten zetten. Deze video-opnamen mogen voor intern gebruik alleen door Ampt Epe worden vertoond. Het vastleggen op video van oude films voorkomt het verloren gaan van beeldmateriaal. Tevens wordt het nu niet meer mogelijk om oude films te lenen of te huren van de gemeente. Over de verdere verloop van vertoning wordt u nog nader geïnformeerd.

Het bestuur.

Stationsstraat 13 – Verfwinkel Zimmerman Een huis uit 1853

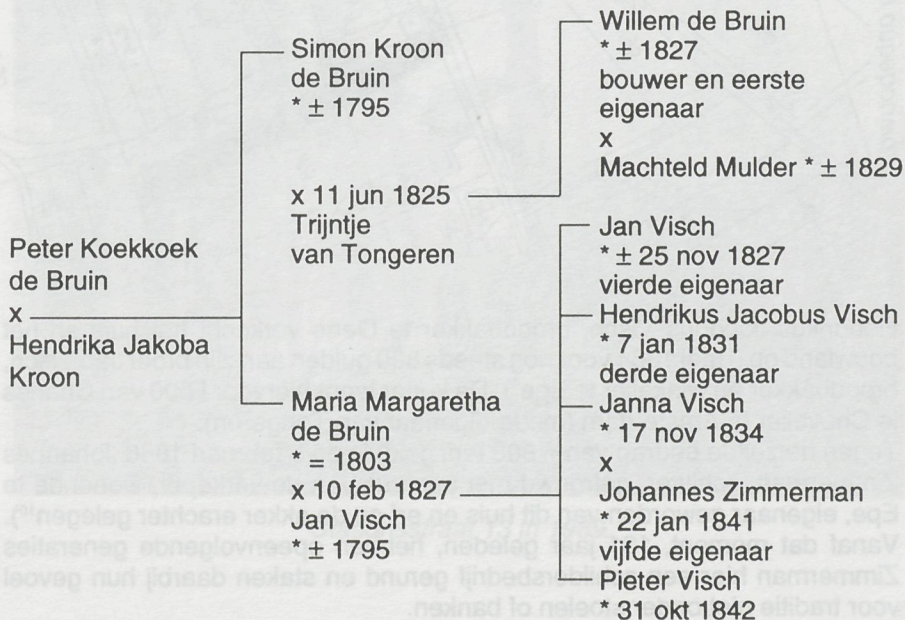
Willem de Bruin, (geboren 1827) timmerman kocht op 1 februari 1853 van de pastorie van Epe voor 300 gulden een langgerekte akker zaailand van 2540 m² bij het dorp Epe aan het eerste gedeelte van de weg naar Oene. (Pas na de bouw van het station in de jaren tachtig van de vorige eeuw zou dit stuk de naam Stationsstraat krijgen). Het perceel was bij het kadaster bekend onder sectie U nummer 816. De kerk was van oudsher eigenaar geweest van dit stuk grond en kon geen eigendomsakte meer opdiepen¹). Meteen begon Willem de Bruin hier met de bouw van een huis. Hiervoor vroeg hij op 17 februari van dat jaar de gebruikelijke acht jaar vrijdom van belasting aan²). Voor de financiering van de koop van de akker en bouw van het geplande huis nam De Bruin een hypotheek op van f 500, welk bedrag hem werd verstrekt door Jan Christoffel Heering, winkelier en broodbakker te Epe. Voor verhuur van het huis langer dan drie jaar, moest De Bruin toestemming hebben van de geldschieter. Of De Bruin het nieuwe huis inderdaad heeft verhuurd, is niet duidelijk. Hij kreeg in 1856 in Vaassen een dochter³). en een volgende dochter werd in maart 1858 in Epe geboren⁴). Lastig hierbij is, dat hij tegelijkertijd een huis in het centrum van Vaassen bezat⁵).

Het perceel werd na de bouw bij het kadaster gesplitst in een perceel huis en erf met een oppervlak van 260 m² sectie U 1155 en bouwland groot 2280 m²

Willem Schutte, schilder en glazenmaker, wonende te Epe, verkocht de beide percelen op 9 november 1859 voor 800 gulden vrij geld aan Hendrikus Jacobus Visch, broodbakker en neef van Willem de Bruin, wonende te Epe⁸⁾. De aanvaarding zou plaatsvinden op 22 februari (St Petri) 1860.

Zimmerman was dus de vijfde eigenaar van het zelfde huis binnen dertien jaar en op één man na, waren het familieleden van elkaar. Alleen de in Hattem geboren Schutte valt uit de toon, tenminste zijn ouders en grootouders doen niet meteen een belletje rinkelen dat het er op lijkt dat hij familie was. Toch had hij misschien wel iets met de familie te maken, want de heren haalden elkaar bij de verkoop van het huis niet het vel over de neus: na de bouw ging het huis en de akker vier keer voor hetzelfde bedrag in andere handen over.

G. Kouwenhoven.

Noten:

- 1) Notarieel Archief Epe, inv. nr. 2924, aktenummer 18.
- 2) Negentiende eeuw archief Epe, inv. nr. 1014.
- 3) B.S. Geb. 1856, aktenummer 103.
- 4) B.S. Geb. 1858, aktenummer 54.
- 5) Negentiende eeuw archief van Epe, inv. nr. 1010, artikelnummer 553.
- 6) Negentiende eeuw archief Epe, inv. nr. 995, artikelnummer 1529.
- 7) Notarieel Archief Epe, inv. nr. 2828, aktenummer 122.
- 8) Notarieel Archief Epe, inv. nr. 2929, akte 121.
- 9) N.A.E. inv. nr. 2933, aktenummer 65.
- 10) N.A.E. inv. nr. 2924, aktenummer 16.

Stationsstraat 13 in 1969.

Festiviteiten rond de opening van het spoorlijngedeelte Apeldoorn-Epe

„Vaassen, 23 augustus 1887

Gisteravond is alhier in het hotel van den Heer Sikkens door enige ingezetenen ene vergadering gehouden om de feestviering bij de opening van de Locaalspoorweg Willem III te bespreken.

In die vergadering is ene commissie van 5 leden benoemd, die zich zal belasten met de regeling van 't feest.

Het feest zal hoofdzakelijk bestaan in het algemeen uitsteken van de vlaggen, uitvoering van enige muziekstukken, het plaatsen van erebogen bij en het groenmaken van het station.”

(Gelezen in het Nieuws- en Advertentieblad van 27 augustus 1887).

Nieuwsgierig naar activiteiten van gemeentewege met betrekking tot dit toch wel belangrijke gebeuren, zocht ik in notulen van raadsvergaderingen.

Op 29 augustus 1887 kwam de Raad der Gemeente Epe bijeen met als voornaamste reden om zich te buigen over de vraag wat er door de gemeente gedaan moest worden tijdens de opening van de Locaalspoorweg „Koning Willem III” op 2 september aanstaande.

De ingezetenen hadden door intekening op een lijst kenbaar gemaakt dit feest luister te willen bijzetten en de burgemeester wenste dat de gemeente flink voor de dag zou komen. Hij stelde dan ook voor om aan de dorpen Epe, Vaassen, Emst en eventueel Oene elk een bedrag van 25 gulden beschikbaar te stellen voor het geven van een volksfeest•).

Verder zou na aankomst van de feesttrein voor de leden van de Spoorwegcommissie een ontvangst voorbereid moeten worden in hotel Essenberg, zoals dit bij zulke gelegenheden past en gebruikelijk is, aldus de burgemeester.

Raadslid Scholten was wel voor een feestviering, vooral ook omdat de burgemeester zich had ingezet om de spoorweg te realiseren. Maar hij dacht dat Oene niet zo ingenomen was met de spoorweg, evenals een gedeelte van Epe. Vanuit die hoek waren er wellicht opmerkingen te verwachten indien geld uit de gemeentekas gebruikt werd om feest te vieren. Hij stemde dan ook tegen het voorstel.

•) Dit in tegenstelling met gegevens uit het artikel Onze Spoorweg van D. A. Smit in Ampt Epe van februari 1964, no. 3.

De burgemeester kan eventuele opmerkingen niet begrijpen, want, zo zegt hij, overal waar iets bijzonders voorkomt, bijvoorbeeld bij bezoeken van de koning of van de commissaris van de koning wordt namens de gemeente enige beleefdheid aangeboden. En daarvoor worden soms aanzienlijke bedragen besteed.

Raadslid J. Mulder blijkt ook tegen het voorstel van de burgemeester te zijn, om dezelfde redenen als de heer Scholten. Maar hij wil met genoegen uit eigen beurs wat geven.

Raadslid Wagenaar vindt dat de spoorweg de gemeente reeds te veel heeft gekost en kan zich daarom niet verenigen dat gelden beschikbaar worden gesteld voor feesten.

De gevoelens van de raadsleden zijn de burgemeester duidelijk en hij besluit dan ook zijn voorstel om geld uit de gemeentekas beschikbaar te stellen voor deze zeldzame gelegenheid niet in de rondvraag te brengen.

Wel stelt hij voor om op de dag van de opening de kinderen vrij van school te geven, waartoe na enig overleg wordt besloten.

Van de feestelijkheden op het station in Vaassen zelf werd in eerder genoemde krant op 10 september 1887 als volgt verslag gedaan:

„Vaassen: Ook alhier hadden allen zich beijverd door het oprichten van eerepoorten als anderszins blijken te geven van belangstelling bij het openen van den locaalspoorweg.

Tegen half twee trok de zangvereniging „Euterpe”, voorafgegaan door de commissie en gevolgd door tal van feestvierenden naar het station om den H.H. ingenieurs enz. van hunne belangstelling en ingenomenheid te doen blijken. Plechtige ogenblikken komen er somtijds voor in 's menschen leven. Als fiere krijgers van den eersten Napoleon stonden allen met opgeheven borst de komst af te wachten van den snuivenden en dampenden veldheer. Daar staat hij. In een ondeelbaar klein ogenblik wippen enkele Heeren uit den achtersten wagen om in ontelbare woorden uiting te geven aan de instemming met onze feestvreugde, gewekt door het bewustzijn, met ijzer te zijn verbonden aan Weenen en Parijs.

Jammer slechts, dat de muziek zo spoedig inviel, om de overstelpenden indruk van hoffelijkheid uit te wischen.

Na het houden van een feesttocht tegen acht uur ongeveer, verzamelde zich een groote menigte in de zaal van den heer Sikkens, waar eene recht feestelijke stemming heerschte en waar de gelegenheid bereid was, om onder begeleiding van muziek elk op zijne wijze blijken te geven van bedrevenheid in de danskunst.”

Ook zonder het bedrag van 25 gulden, dat burgemeester Weerts zo graag aan ieder dorp beschikbaar had gesteld, hebben de inwoners van Vaassen kans gezien hun vreugde te uiten over de komst van "den snuivenden en dampenden veldheer."

Frans Schumacher.

HOTEL-CAFÉ „DE CANNENBERG“
B. F. GEMKE, VAASSEN.

Vaassen, 21 Junij 1907

Aan
Wel Ed. Achtb. Heeren Burgemeester
en Wethouders
der Gemeente. Epe

Wel Ed. Achtb. Heeren!

De indigebekende
B. F. Gemke Hotelkade te Vaassen verzoekt Wel Ed.
Achtb. belofde bestemming het hier moogen plantse
van een adre. bord. in het plantsoen der Gemeente
nabij het Hotel te Vaassen. Zouwen op een gunst
indien verlijft indigebekend met de met te verge. h. h.

Wel Ed. Achtb. Heeren

B. F. Gemke

Brief van B. F. Gemke aan Burgemeester en Wethouders.
(Met dank aan de heer W. Terwel).

Hotel Sikkens werd later Hotel-Café „De Cannenburch” genoemd, met als eigenaar onder andere B. F. Gemke. Hij was het die op 21 juni 1907 een brief schreef naar Burgemeester en Wethouders, waarin hij om toestemming verzocht voor het mogen plaatsen van een adresbord in het plantsoen nabij het station in Vaassen. Dit bord verwees de reizigers namelijk naar zijn hotel.

V A A S S E N .

Hotel Café — Sikkens

met zeer lommerijken mooien tuin, naast de kerk, op 4 minuten gaans van 't Station. Bezoekers van Vaassen, en 't beroemde kasteel »De Cannenborch en park beleefd aanbevolen.

*De advertentie van Hotel-Café Sikkens
in de Gids voor Apeldoorn en Omstreken van 1889.*

Van Jager naar boer

Deze nieuwe lezing over de prehistorie van de Noord Veluwe zal aan de hand van dia's en vondsten een beeld geven van de jager en later de boer uit de steentijd. Door het veranderde klimaat en het landschap in de steentijd – van toendra naar bos – moest de mens zich aanpassen in zijn voedselvoorziening en woonplaatskeuze.

Recente onderzoekingen maken duidelijk hoe en waar de prehistorische mens zich vestigde. Zo werden hun sporen onder andere aangetroffen bij meren en beekdalen nabij Vaassen, Uddel en Elspeet.

Van jager naar boer geeft een beeld van het nomadenbestaan naar een meer permanente woonplaatskeuze op de Veluwe. De eerste boeren legden akkers aan en beïnvloedden met hun activiteiten het Veluws landschap. De resten van deze activiteiten vormen de basis van de huidige landschapsinrichting zoals wij die nu kennen bij Schaveren en Niersen.

Cor van Baarle.

Boekbespreking

„Tongeren, ontstaan en groei van een landgoed” door J. C. Kreffer.

In 1997 een landgoed in de familie houden, beheren en in standhouden, is alleen mogelijk als de hele familie waarde hecht aan de historische plek en door een bestuurlijke constructie voorkomt dat er gebeurt wat in 1829 door Nicolaas Rauwenhoff werd gezegd: „Bij versterf versnippert het bezit”.

En in dit zeer verzorgde, smaakvolle boekje heeft Jan Kreffer voortreffelijk weergegeven hoe door de jaren heen de families Rauwenhoff, niet te vergeten Charles le Chevalier, Van der Vlugt en Van der Feltz omgegaan zijn met hun erfdeel.

In goed leesbare hoofdstukken neemt hij ons mee langs de verschillende families en hun werkwijzen. Uitgaande van 1768 waarin Cornelia Maria de Meester en haar man Jan Hendrik Rauwenhoff „eenige ongereede goederen in den Ampte Eepe, Buurschap Tongeren gelegen” door erfenis verkregen tot aan 1997 komen we alle familieleden tegen.

Ontginningen en conflicten over beken, die economisch een belangrijke rol speelden, lopen er tussendoor. Maar opvallend zijn de verhalen over de bewoners van Tongeren. Zij gaan leven en via hen wordt er een tijdsbeeld geschetst.

Een boeiend stuk werd geschreven door de heer L. van den Bremen, die als zoon van de koetsier/huisknecht van West Raven de „andere kant” van de bewoners van Tongeren belicht. Zoals hij zelf zegt: „niet om tegenstellingen te scheppen, maar om aan te tonen dat geschiedenis alleen maar duidelijker kan worden naarmate zij vanuit meer gezichtspunten wordt beschreven.”

Een zeer leesbaar en onderhoudend boek met mooie foto's en duidelijke kaarten.

Verkrijgbaar bij Bruna Boekhandel Epe. f 35,-.

D. te Riele.

Cultuur in de gemeente Epe, ruim 60 jaar geleden

Het is een algemene klacht dat het voor veel verenigingen hoe langer hoe moeilijker wordt de zaken draaiende te houden. De oorzaak van deze moeilijkheden zou o.a. liggen in het hoe langer hoe groter aanbod van cultuur en amusement op radio en tv.

Het leek me daarom goed om eens te kijken hoe het gesteld was met het culturele leven in de gemeente Epe in een tijd dat de televisie nog niet bestond en de radio nog verre van algemeen was.

Min of meer willekeurig heb ik gekozen voor het seizoen juli 1934 tot en met juni 1935. Er was toen ook nog een zware crisis met grote werkloosheid.

De gegevens zijn gehaald uit de Eper Krant van die dagen waarbij opvalt dat de verslagen van uitvoeringen e.d. zeer uitvoerig zijn en zelfs in de voor-aankondiging wordt al min of meer uitgebreid op het programma ingegaan. Ik heb mij beperkt tot de eigen muziek-, zang- en toneelverenigingen en wat van buitenaf op dit gebied werd aangeboden.

Wat direct opvalt is dat er in Epe duidelijk twee centra van cultuur zijn te onderscheiden, de Eper Gemeentewoning voor het algemeen volksdeel en het Nutsgebouw in de Willem Tellstraat voor het christelijk volksdeel. In Vaassen komt daar nog een centrum bij, de Oosterhof voor het katholiek volksdeel.

Dan is er in Epe nog de Eper Kunstkring die, als men op de bestuurs-samenstelling afgaat, ook weinig of geen inbreng van christelijke zijde heeft. De Eper Kunstkring geeft aan haar leden ook de gelegenheid om in te schrijven op vier concerten van de Apeldoornse Kunstkring.

Verder zorgen zij voor toneelvoorstellingen van beroepsgezelschappen, zoals de Ver. Rotterdams Hofstadtoneel, de Amsterdamse Toneelvereniging met „Circus Knie” met in de hoofdrollen Albert van Dalsum en Charlotte Köhler! De Kunstkring organiseert in januari 1935 ook een bonte avond ten bate van het zg. Crisis-Comité. Hoewel de zaal wat minder bezet is, („we misten verschillende families”, schrijft de krant), is de opbrengst f 267.—. Medewerking o.a. van de toneelver. „De Heikneuters” en de Jazz-band de „Key-Kings” die ook de muziek bij het bal-na verzorgen, in die tijd een vaste afsluiting van een uitvoering.

De Kunstkring kampt echter met een tekort van ruim f 100.— een oproep aan de leden brengt dit tekort terug tot f 21,58.

Een belangrijke culturele gebeurtenis is het concert dat de Haarlemse Moteten Madrigaal Vereniging op 23 november '34 in de Hervormde Kerk geeft. Het initiatief hiertoe is genomen door een comité uit de burgerij met de burgemeester als erevoorzitter. De opbrengst is ten bate van het Concertgebouw dat door vermindering van de subsidie met opheffing wordt bedreigd. Entree f 1.— per

persoon, leden van muziek- en zanggezelschappen f 0,75, verplicht programma f 0,10. „Een feest van schoonheid”, schrijft de Eper Krant.

In augustus 1934 treedt de bekende Veluwse zanger Jan van Riemsdijk op in „Het Hof van Gelre” in verband met zijn 20-jarig artiestenjubileum, met o.a. het kluchtspel „Bie de advekoat”, met de jubilaris in de hoofdrol.

Ook andere gezelschappen komen op eigen initiatief naar Epe zoals „Het Nederlandsch Cabaret „De Toverbal”, o.l.v. Eduard Veterman en de „wereldberoemde” telepaat Maloitz, die echter weinig belangstelling trekt. Een dan nog in januari 1935 het Lilliputters Gezelschap dat 14 dagen later Vaassen aandoet. In Oene is er in oktober een cabaretvoorstelling met de soubrette Mimi Hofer en de humorist Harry Steinsel. De muziek is van het trio Galjas.

De VVV organiseert in het zomerseizoen tuinfeesten in de tuin van hotel „Rozenhof”, waar de „Harmonie” medewerking verleent. De dansmuziek is van de „Red Hot Pepper” o.l.v. Felix Kwast. Ondanks de prachtige verlichting zijn deze feesten volgens de Eper Krant geen succes wat bezoek betreft.

Op muzikaal gebied treden de plaatselijke muziekcorpsen het meest naar buiten. Vaassens Fanfarecorps in Vaassen, „Vriendschap” in Oene en de „Harmonie” en „Euphonia” in Epe, geven gedurende het zomerseizoen geregeld openluchtconcerten en verlenen ook muzikale medewerking bij collectes en tijdens de Sinterklaas winkeldrukke. In Emst wordt die taak min of meer waargenomen door de Harmonicaclub „Vriendschap” uit Emst.

De concerten van de „Harmonie” worden volgens de Eper Krant, vaak gestoord door luid pratende en hard fietsende jongelui onder het publiek. Als de Chr. muziekvereniging „Euphonia” dan ook een openluchtconcert aankondigt in de tuin van Hotel „Veluwe” (t.o. het station), wordt daarbij uitdrukkelijk vermeld dat men daar geen last heeft van hinderlijke fietsers! De anomisiteit die tussen beide muziekcorpsen heerst komt in september tot een harde confrontatie als tijdens een concert van de „Harmonie”, „Euphonia” het Marktplein op komt marcheren ter ere van een behaalde prijs op een concours. Er zijn vele ingezonden stukken in de Eper Krant nodig om dit incident enigszins uit de wereld te helpen!

De Harmonicaclub „Vriendschap” uit Emst is zeer actief. Zo geven ze op zondagavond 4 augustus 1934 een concert bij café „De Toerist” en op Koninginnedag (31 augustus) geven ze samen met de zangvereniging „Zang en Vriendschap” uit Emst een concert. Op 27 januari 1935 treden ze o.l.v. G. J. van Essen, voor het eerst op in uniform.

Op de jaarlijkse uitvoeringen zowel van muziek- als van zangverenigingen is het gebruikelijk dat na de pauze een toneelstuk wordt opgevoerd. Soms kleine stukjes door eigen krachten, maar ook wel door een toneelvereniging, zoals

de „Heikneuters” bij een uitvoering van de zangvereniging „Eensgezindheid” in Epe. Soms geven de muziek- en de zangvereniging een gezamenlijke uitvoering, zoals „Euphonia” bij haar 5-jarig bestaan, waarbij ook de Chr. zangvereniging „Halelujah” optreedt.

In Vaassen wordt in oktober 1934 „Vaassens Gemengd Koor” wegens gebrek aan belangstelling opgeheven, maar in mei 1935 worden er pogingen ondernomen om weer een gemengd koor op te richten. Verder zijn er in Vaassen nog de Chr. zangvereniging „Hossanah”, het R.K. gemengd koor „St. Ceacilia” en de arbeiderszangvereniging „De Volksstem”.

In februari 1935 wordt in Epe een mannenkoor opgericht met een christelijke signatuur.

Geregeld worden muziek- en zangconcourzen bezocht en prijzen behaald. „St. Ceacilia” behaalt op het zangconcours in Deventer in de afd. Uitmuntendheid een 2e prijs en „Euphonia” in Vorden zowel in de mars- als in de concertwedstrijd een 1e prijs.

„Zang en Vriendschap” in Emst heeft meer leden nodig en verlaagt de contributie van 60 naar 30 cent per maand.

Opvallend is het grote aantal jeugdleden. In september 1934 wordt in Vaassen het Vaassens kinderzangkoor opgericht; ze nemen de kinderoperette „Prins Varkenshoeder” in studie. Het R.K. kinderkoor in Vaassen voert de komische operette „Mozes in de klem” op. Op 1e kerstdag treedt Hossana’s jongelieden-koor voor het voetlicht, terwijl later de Kinderzangschool Vaassen, o.l.v. J. van 't Slot de kinderoperette „Zonnekind” brengt.

In Epe is het de kinderzangkoor o.l.v. A. J. Tuyten, dat op 26 april o.a. „De Woudkoningin” opvoert.

Het klapstuk van het muziekseizoen 1934/1935 is het grote muziekconcours dat de „Harmonie” ter gelegenheid van het 70-jarig bestaan organiseert van 21 tot 23 juni 1935 op de feestweide aan de Oenerweg. Tegelijkertijd is er een grote „Kermesse d'été”. Op vrijdagavond is er een optocht naar het feestterrein waaraan de „Harmonie” „Vriendschap” uit Oene en „Vaassens Fanfare”, benevens de gymnastiekvereniging „Hercules”, de zangvereniging „Eensgezindheid” en het Kinderkoor deelnemen. 's Zondags is er een marswedstrijd in de Hoofdstraat.

Ook op het gebied van toneel zijn er vele activiteiten.

De „Heikneuters” in Epe voeren wel drie stukken per jaar op, w.o. „De huizen van de weduwnaar” van G. B. Shaw. „Vaassens R.K. toneelvereniging” komt op de planken met „Mea Culpa”, treurspel in drie bedrijven terwijl de St. Elisabethsnaaivereniging aldaar, t.b.v. de armen, „Moeders lieveling” opvoert. In Vaassen zijn nog twee toneelverenigingen: „Voor genoeg kunst” en de Vaassense toneelvereniging.

Het gehele winterseizoen zijn er lezingen. De reeks in het Nutsgebouw ziet er als volgt uit:

- 15-11: Prof Waterink: „Conservatisme en vooruitgang”
 - 12-12: Ds. P. C. de Bruyn over „Het Boek Job”
 - 09-01: Dr. C. P. Marang lezing met lichtbeelden over „Palestina”
 - 20-02: Prof. Dr. A. H. den Hartog over: „Waar is God in deze crisis?”.
- In de Eper Gemeentewoning staan de volgende lezingen op het programma:
- 18-10: J. C. Mol uit Haarlem met films over „De wonderen der Natuur”
 - 7-11: Mej. W. L. Tresling, lezing met lichtbeelden over Zuid-Afrika.
 - 26-11: Kommer Kleyn voordrachtavond met o.a. „Het sprookje van de nachtegaal”, van Andersen
 - 11-12: Dr. Nicolette Bruining over: „Het jodendom in verband met de gebeurtenissen van deze tijd”
 - 9-1 : Dr. v. d. Sleen „Met Van der Sleen de lucht in”
 - 23-1: J. J. Hof, „Het wondere zien” o.a. over het leven der mieren
 - 22-2: J. Uilenberg h.d.s. Smilde: Drentse schetsen en vertellingen.

In de Eper Gemeentewoning is 's winters zowel een uitleenbibliotheek als een leeszaal. Verder heeft iedere boekwinkel een uitleenbibliotheek en ook van kerkelijke zijde zijn er bibliotheken.

Het Vaassens Leesgezelschap o.l.v. dokter Windemuller wordt in 1934 opgeheven. De leden kunnen overstappen naar een leesportefeuillegezelschap in Apeldoorn.

Film

Vrijwel ieder weekend is er een filmvoorstelling in „Het Hof van Gelre” en met een wat lagere frequentie in „Spoorzicht” in Vaassen. Het is de tijd van „De Jantjes”, „Bleke Bet” en „Het meisje met de blauwe hoed”, maar ook „De Bengaalse Lanciers” en Joseph Schmidt in „Ein Lied geht um die Welt”, doen het goed.

Uit dit toch nog summiere overzicht kunnen we de conclusie trekken dat vooral de televisie ook in de gemeente Epe, een groot gedeelte van het culturele leven heeft overgenomen. We kunnen alles op het scherm aanschouwen en hoeven er de deur niet meer voor uit.

De amateurs die ondanks deze verleidingen, toch nog hun vrije tijd opofferen om hun culturele hobby uit te oefenen, verdienen m.i. dan ook een grote pluim!

Bertus van den Bremen.

Kadastrale atlas Gelderland 1832 Apeldoorn

De reeks kadastrale atlassen in Gelderland is in april j.l. uitgebreid met de atlas van de kadastrale gemeente Apeldoorn. Een portefeuille op A4-formaat met 58 kaarten alsmede een tekstboek waarin alle kadastrale gegevens van de percelen en hun toenmalige eigenaren.

Zoals gebruikelijk is ook een hoofdstuk gewijd aan facetten van de historie van Apeldoorn, één en ander voorzien van oude afbeeldingen. Dit gedeelte van het tekstboek (hoofdstuk 3) is verzorgd door Dr. C. J. C. W. H. Arnold.

Op de voorzijde van het tekstboek een fraaie afbeelding van de oude Mariakerk van Apeldoorn, die in 1843 werd afgebroken. Over deze afbeelding lezen wij dat na de brand door blikseminslag in 1817 de spits van de toren werd vervangen door een lantaarn terwijl de ommeegang met balustrade toen werd verwijderd.

Dit laatste vond echter pas plaats in 1830 toen de Districtscommissaris de Burgemeester meedeelde geen bezwaar te zien in „het afbreken van de leuning van den omgang des torens en ter vermindering van ongelukken hiertoe ten spoedigste over te gaan”.

Bladzijde 36

De vermelde aankoop van de Hof te Uddel in 1760 door Willem V lijkt onjuist aangezien de in 1748 geboren Willem V op dat tijdstip pas 12 jaar was.

Bladzijde 41

De pomp op de tekening van Arie Lieman van de Dorpsstraat in 1859 is niet één van de twee pompen die in 1813 door admiraal Van Kinsbergen werd geschonken. Het betreft hier één van de twee pompen die het eigendom waren van de omwonenden. Deze gezamenlijke eigenaren hebben in 1838 het eigendom der pompen aan de gemeente overgedragen. De gemeente Apeldoorn diende ze dan verder te onderhouden.

Bladzijde 42

De spreng waardoor het rad van de Dorpskorenmolen werd aangedreven werd niet gegraven door een instelling voor armenzorg als werkverschaffing. Dit betrof de onderbeek die vanaf huize Bergenstein uiteindelijk in het kanaal en op 2 plaatsen in de Grift uitmondde. Het graven werd in gedeelten aanbesteed en de Districtscommissaris ging er mee accoord dat ter bestrijding van de kosten f 230,- uit het zogenaamde „Spinfonds” van Koning Lodewijk Napoleon mocht worden besteed.

Bladzijde 43

De weduwe trok zich terug op de „Amsterdamse Kopermolen”, maar dit was niet haar bezit. Deze molen was eigendom van de Amsterdamse koopman Zacharias Kemper en later van zijn zoon. De familie Heering beheerde de molen voor Kemper en vervulden de functie van meesterknecht.

Bladzijde 44

De afbeelding van de papiermakerswoning bij de watermolen Waterloo is in 1891 gemaakt door Willem, de zoon van Arie Lieman.

Bladzijde 44

De foto van de Ordermolen is in 1937 gemaakt door R. Hardonk.

Bladzijde 45

Johannes Hermannes Gunning overleed niet in 1823 maar eerst in 1853. Dat zijn zoon Herman in 1824 directeur werd kan niet juist zijn. Gunning had geen zoon met die voornaam. Op een volgend blad blijkt de zoon Bernardus te heten.

Bladzijde 46

De afgebeelde watermolen is niet de „Stadhoudersmolen” bij het Loo, maar de „Amsterdamse Kopermolen” te Vaassen.

Bladzijde 52

De noten 43 en 46 verwijzen naar publicaties die nog niet verschenen zijn.

In het woord vooraf op bladzijde 7 schrijft de Burgemeester van Apeldoorn: „de historische betrouwbaarheid berust bij een deskundig historicus”.

Zonder de deskundigheid van de auteur in twijfel te willen trekken betreuren wij het dat dit blijkbaar geen waarborg is gebleken de belangstellende lezer voor onjuiste feiten te behoeden. Jammer voor deze overigens fraaie uitgave.

De redactiecommissie kan hier geen verwijt voor worden gemaakt. Zij vermeldt duidelijk onderaan bladzijde 21, dat de tekst van hoofdstuk 3 buiten haar verantwoordelijkheid tot stand is gekomen.

W. Terwel.

Voor u gelezen...

Arent thoe Boecop, juni 1997, nummer 62.

Deze uitgave is gewijd aan Elburg in de periode rond 1400. Ongeveer 600 jaar geleden werd de toenmalige plaats Elburg op last van Willem van Gulik Hertog van Gelre, verplaatst. In „Heilig Geestpoort te Elburg van 1392 tot 1530” door F. J. Bakker wordt een nieuwe zienswijze over de bouw en ontstaansgeschiedenis van Elburg gegeven. Kritiek op H. G. Haasloop Werner die veel geschiedkundige onjuistheden heeft gepubliceerd, die door anderen weer zijn overgenomen, wordt hierin niet uit de weg gegaan.

Openbaar onderwijs in Oene 1821-1996.

175 jaar Openbaar Onderwijs in Oene. Uitg. Openbare Basisschool De Bongerd, Oene; 1997; f 25,-; 84 bladzijden; afb.; bestellen: Dorpsstraat 16, 8167 NL Oene.

Inhoud

De herengoederen in het ambt Epe. Inleiding door E. de Jonge	1
De kadastrale atlas Epe en Oene 1832 door J. C. Kreffer	6
Video-kopiën van oude films	8
Stationsstraat 13 – Verfwinkel Zimmerman Een huis uit 1853 door G. Kouwenhoven	9
Festiviteiten rond de opening van het spoorweggedeelte Apeldoorn-Epe door Frans Schumacher	14
Inleiding lezing: Van Jager naar boer door Cor van Baarle	18
Boekbespreking „Tongeren, ontstaan en groei van een landgoed” van J. C. Kreffer door D. te Riele	18
Cultuur in de gemeente Epe, ruim 60 jaar geleden door Bertus van den Bremen	19
Kadastrale atlas Gelderland 1832 Apeldoorn door W. Terwel	23
Voor u gelezen... door D. te Riele	24

